

Fig. 1. Store-Magleby. Ydre, set fra Syd.

STORE-MAGLEBY KIRKE

SOKKELUNDS HERRED

Skønt Store-Magleby efter Beliggenhed og Navn maa høre til de ældste Bebyggelser paa Amager, hører vi dog først sent i Middelalderen om Kirken[1], selv om Sognet allerede opføres i Roskildebispens Jordebog o. 1370[2]. Det er muligt, at Kirken ikke har været meget ældre, men hvis der har staaet en romansk Forgænger — Granitdøbefonten er ikke et sikkert Indicium, da den kan være hidført andetsteds fra — er den formentlig opført efter 1193, da Taarnby Kirke i et Pavebrev fra dette Aar (sml. S. 278) kaldes Kirken paa Amager.

Ved Christian 2.s Indkaldelse af en Del hollandske Familier 1516—21 kom Sognet til at indtage en Særstilling, hvad der ogsaa satte sit Præg paa de kirkelige Forhold. Kirken kaldes nu oftest Hollænderbyens Kirke. Som de to Mindetavler (S. 307) meddeler, har Hollænderne foretaget vigtige Ændringer ved Kirken 1611 og 1731, af hvilke den forste har formet sig som en regulær Ombygning af den romanske Kirke, hvis Inventar samtidig er blevet grundigt fornyet, idet kun den romanske Font, det gotiske Krucifiks og Altertavlen fra 1580 er bevaret fra den gamle Kirke.

Kirken laa oprindelig — som Taarnby — under Frue Kirke i København[2]; men Christian 2. har sikkert overdraget den til Hollænderne. Den var i Hartkornsejernes Besiddelse, indtil den overgik til Selveje 1. April 1937.

Fra først af prædikedes der kun paa Tysk eller Hollandsk i Hollænderbyens Kirke; men 1735 ansattes en dansk Compastor, der nu er afløst af en dansk Enepræst[3].

I Sognet ligger Store-Magleby s tidligere Anneks *Dragør* Kirke, opført 1882—$5 af Arkitekt Wessel. 1436 fik Augustinerordenen Privilegium paa at oprette et †Kapel ved

Stranden[4]. Kapitlet i København fik Ret til at oprette et transportabelt †Alter paa Markedspladserne[5], og i Nyenstræde havde Roskilde Sortebrødrekloster et †Kapel[6]. Københavns Graabrødrekloster havde Syd for Toldboden †Kirke og †Hus, som 1530 overdroges Københavns Slotsskriver Peder Villadsen, indtil Bestemmelse blev truffet om, at de igen skulde blive til Kloster eller andet kirkeligt Brug[7].

Kirken ligger nordligt i Sognet og sydvestligt i den gamle Hollænderby. Kirkegaarden hegnes i Nord af en Mur af smaa, gule Sten, formodentlig fra 1700'rnes første Halvdel; i Øst, Syd og Vest dels af Bygninger, dels af lave Ivampestensdiger, Plankeværk og levende Hegn. Alle Indgange er i Nordmuren: i Vest en samtidig, fladrundbuet Port og Dør, i Flugt med Kirkens Østgavl en tilsvarende Dør og længere mod Øst en nyere Indkørsel.

En ***†Kirkelade*** nævnes 1817 som Materialhus for Byen og 1846 (Rgsk.).

Bygningen, der maa henfores til Begyndelsen af 1600'rne, er et Langhus med tresidet Korafslutning, Klokkespir over Vestgavlen og i Nord et Sakristi, vistnok fra 1731. Orienteringen har ganske svag sydlig Afvigelse.

Den for en Landsby usædvanlig store Kirke, udvendig 36 x 16 m, synes at være opført i een enkelt Byggeperiode og efter hollandsk, protestantisk Planskema og Type[8]. Utvivlsomt angiver Aarstallet paa den Sandstenstavle, der nu er anbragt paa Sakristiets Vestmur, Afslutningen paa den middelalderlige Kirkes Ombygning. Tavlen bærer Christian 4.s kronede Navnetræk og herunder fordybede Versaler: »Anno 1611 hebben deisse Keirsspelsmenn latten deisse Kerck verbeteren up eirre eigene Unkoste« (»Aar 1611 har disse Sognemænd ladet denne Kirke forbedre paa deres egen Bekostning«). Murene, hvis Højde er o. 5,8 m, og Støttepillerne er vistnok helt af ***Kridtkvadre.*** De svære Støttepiller er omkring Koret afskaaret parallelt med dettes Sider[9] (Fig. 2). Paa Nordsiden over Sakristiets Loft, hvor Kridtkvadermuren staar med gammelt Pudslag, ses et oprindeligt, mod Skibet tilmuret Vindue med flad Kurvehanksbue af Munkesten. Vinduet, der ellers er af Kridt, har svagt smige Sider og udvendig Fals for Træ-Karm; det sidder højere end Kirkens nuværende Vinduer og forudsætter en noget større Murhøjde. Af oprindelige Detailler i det Indre har hver af Korslutningens Sider en stor, fladrundbuet Blænding og Vestgavlen to tilsvarende, men noget dybere. I Østgavlen er der over den senere omdannede Præstedør bevaret en Kurvehanksbue.

Ændringer og Tilføjelser. Om Kirken blev ødelagt 1658—59 af Svenskerne, der hærgede det ganske Amager, vides ikke; i al Fald har man ingen Efterretning om nogen Genopbygning, og eftersom der allerede 1660 var raadet Bod paa Krigens Ødelæggelser i selve Hollænderbyen, kan man ikke med nogen Rimelighed sætte Kirkens Ombygning 1731 i Forbindelse med Svenskekrigen. Om nævnte Ombygning beretter en Sandstenstavle over Østgavlens Præstedør. Tavlen bærer Christian 6.s kronede Spejlmonogram og fordybede Versaler:

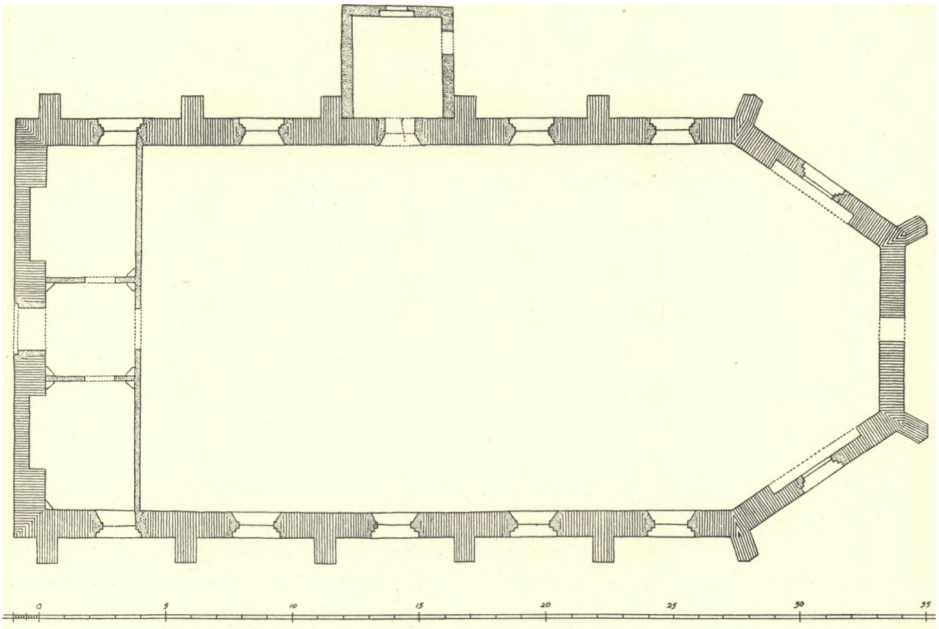

Fig. 2. Store-Magleby. Plan. 1:300. Maalt af El. M. 1942.

»Anno 1731 is dese Kerck omgebouwet up vnse egen Bekostning. Dit selve Jahr als den 6 Juny is Koning Christian de 6 gekroont. Cornelis Cornelisen Skoudt« (»Aar 1731 er denne Kirke ombygget paa vor egen Bekostning. Det samme Aar, hvor Kong Christian 6. blev kronet den 6. Juni«) og herunder et Bomærke: sammenskrevet T og P. Fra denne Ombygning hidrører den ret kraftige Profilgesims: retkantet Led mellem Karnis og Kvartrundstav, og de store, udvendigt falsede og indvendigt stærkt smigede Vinduer, samt den spidsbuede Vestdør. Det vældige, fladbuede, senere omlagte Træhvælv, der er ophængt i Tagværket og dækker det store, eenskibede Kirkerum, samt Udskillelsen af Præsteværelse, Forgang og Trapperum i Kirkens Vestende maa henføres til samme Periode. Fra 1731 stammer endvidere den over Vestgavlen anbragte, ret store, firsidede Tagrytter. Materialet er dels Eg og dels Fyr, indtil Lanternen klædt med Bly og derover med Kobber. Tagrytteren har til hvert Verdenshjørne to rundbuede Glamhuller med omkringløbende, profilerede Kragbaand og »Slutsten«. Det ligeledes kobbertækkede, ottesidede Spir med forgyldt Fløjstang og Kugle har haft en adskilligt lavere Forgænger, hvilket fremgaar af et i Fløjstangens Kugle nedlagt Vers[10].

Sakristiet, nu Varmerum, er af Munkesten i højst uregelmæssigt Forbandt med mange Brokker og senest opført 1731. Flankemurene har udkraget Savskiftegesims, og den stærkt flikmurede Gavl glat Kam. Vindue og Dør er nyere. Paa Vestmuren sidder den omtalte Plade fra 1611. Rummet, der staar

E. M. 1944

Fig. 3. Store-Magleby. Indre, set mod Ost.

i Forbindelse med Skibet ved en ny, spidsbuet Dor, har fladt, gipset Loft over Profilgesims.

Fra 1855, da Kirkens Indre blev istandsat (Rgsk.), hidrorer sikkert Hvælvets maskingotiske Stukprofiler og Kølbueindhuggene i Vinduernes Lysninger og indvendige Smig (sml. Fig. 3). Kirken staar tykt overpudset og hvidkalket med sorttjæret Sokkel. Det opskalkede og over Koret afvalmede Fyrretagværk af Krydsbaandstype hidrorer i Hovedsagen fra 1731, men er omsat og suppleret i ny Tid. Skibets Tag, der ligesom Sakristiets er hængt med blaaglaserede Vingetegl, har fem smaa, kobberklædte Kviste med Trekantgavle. Støttepillerne blev 1818 tækket med Bly (Rgsk.). Kirkens Indre er glatpudset og hvidtet.

Glasmalerier i Koret, af Axel Hou 1938, skænket af Geh. B. Jacobsen.

INVENTAR

Alterbord, pudset og klædt med glatte, umalede Fyrrebrædder.

Altertavle o. 1860, Malerier i stort opbygget, ny-gotisk Ramme (sml. Fig. 3). Midtbilledet forestiller Kristi Opstandelse, til Siderne to mindre Billedfelter

E. M. 1944

Fig. 4. Store-Magleby. Sygekalk 1718, Oblatæske 1654 (S. 311 f.).

med graat i graat som Statuer malede Dydefigurer paa blaa Bund, Klogskab og Styrke, vistnok af Th. Wegener[11].

En ***Altertavle*** fra 1580 i Ung-Renaissance (Fig. 5), Katekismustavle, hænger nu i Rummet Syd for Indgangen. Bevaret er foruden Postamentet, hvis Ender er volutsvungne, det seksdelte Storstykke. De tre øverste Fyldinger har Arkader med riflede Pilastre, Profilkapitæler og Fladbuer, hvorfra der i Buevinklerne udgaar en lille Stængel med Trekloverblad. Felterne skilles af Fyldingslisener og flankeres af riflede, korintiske Trekvartsøjler i Ung-Renaissance. Der er ikke bevaret Spor efter Vinger, men oventil har Tavlen sikkert oprindelig været afsluttet med en fremspringende Baldakin (sml. †Altertavle Fig. 18 i Taarnby S. 290). Tavlens oprindelige Staftering er bevaret, omend ret medtaget: Guld og sort paa Kridtgrund, rød Farve i Buehjørnerne og paa Kapitælerne. Lisénfyldingerne er nu graa, men der skimtes gyldne Bølgeranker, vistnok paa graa Bund. I alle Felter (de to staar nu med blanke Fyrrebrædder) har der været gyldne Indskrifter paa sort Bund, i de to midterste Nadverordene paa Latin og med Versaler, i de to Felter til (heraldisk) højre de samme Ord paa dansk og i de to til venstre paa Tysk, alt med Fraktur. I Postamentfelterne: »Welcher nun unwürdig von diesem Brot isset etc. 1. Corint XI«, »Komt her zu mir, alle die Ihr arbeit etc. Math. XI — 1580 —« og »Also hat Gott die Welt geliebt etc. Iohanns III« samt i (heraldisk) højre Felt: »Her Peter Petersen« med Bomærke og i Feltet til venstre: »Peter Reier . . . n« og to Bomærker. Navne og Bomærker er malet med gul Farve.

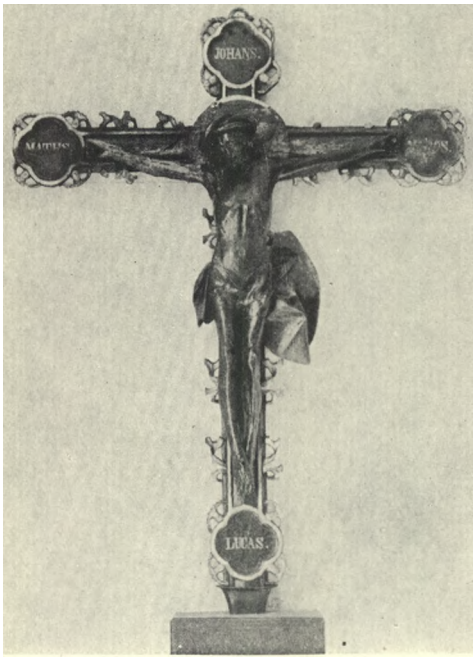
Af en ***†Altertavle*** fra 1731, hænger et stort Nadvermaleri paa Lærred, 190 x 150 cm, nu i Rummet Syd for Indgangen. Pastor Timm kalder det i sine Notater om Kirkens Hovedreparation 1855 et skammeligt Smøreri og be-

Fig. 5. Store-Magleby. Tidligere Altertavle fra 1580 (S. 310).

skriver den udskaarne Barokramme: ». . . foroven en halvaabnet Portal [o: Gavl], i hvis Aabning en Skykreds med Englehoveder, bag hvilken Kreds en Glorie af forgyldte Straaler hævede sig. Til begge Sider var Ornamentløvværk, i hvis Midte et Englehoved med Vinger. Skønt ikke ældre end fra 1731 var det meget ormstukkent . . .«[12].

Altersølv. Kalk fra 1603, et smukt Renaissancearbejde. Standkanten over den profilerede, brede Fodplade er dekoreret med en Række Ruder adskilt af Dobbeltstreger. Foden har seks runde Tunger og den store, fladtrykte Knop, der har seks indpunslede Tunger paa Over- og Underside, bærer graverede Versaler: I H E S U S i de seks Rudebosser. Skaftet er sekskantet. Paa Knop og Fodtunger er graveret Rankeornamenter med Klokker og andre Blomster, paa Fodpladen: NLK [Niels Lauritsen Kroger, Sognepræst fra 1594, død 1614] Anno les Christi CIO I3C III; utydeligt Mestermærke. Bægeret, der er fornyet 1734, bærer Københavns Bystempel og Mestermærke for Jens Christensen (Olrik 228). ***Disk*** med Cirkelkors, vistnok samtidig med Bægeret. ***Oblatæske*** (Fig. 4) fra 1654, oval, med relief støbt Englehoved paa Laaget, hvilende paa fire Granatæbler; i Bunden graveret: DOROTHEA LUNDES 1654. ***Vinkande*** i barok Form, fra 1730, med glat Laag og bladformet Gæk, skænket af den danskfødte Sognepræst, Jacob Hummer og Hustru Christiana

C. A. J. 1914

Fig. 6. Store-Maglebv. Krucifiks (S. 313).

E. M. 1945

Fig. 7. Prædikestol (S. 314).

Charlotta Bircherod Juleaften 1730. Herom beretter en lang, graveret Indskrift med Kursiv paa Hollandsk: »Dar Ik van't laer MDCLXXXXI d. XXI Marty tot het onderstaaende datum, een tÿt van XXXIX Iaeren lang, Pastor en Ziel-Zorger voor de durren legemeente van Hollender-dorp, groote Magledorp genaennt« etc. Paa Kandens Sider er graveret Ægtefællernes hjælmede Vaaben; paa Fodpladen Københavns Bystempel 1730 og Mestermærke 1725 for Nicolai Junge (Olrik 382).

Sygekalk (Fig. 4) 1718, 14,5 cm høj, med sekstunget, bred Fodplade, sekstunget Fod, opdrevet i to Afsæt, og sekskantet Skaft. Den runde, fladtrykte Knop er riflet og midtdelt, Bægeret ret stort med indsat Vinflaske og nyere Oblatgemme. Paa Bæger og Flaske graverede Versaler: »Hollandsche Gemeente op Amack An. 1718«. Paa Fodpladen Københavns Bystempel 1718 og Mestermærke for Nicolai Junge 1717 (Olrik 382). ***Disk*** med samme Indskrift.

Font, romansk, af Granit, formodentlig stammende fra den oprindelige Kirke. Den udhvælvede Kumme, 83 cm i Tvm., har som Mundingsprofil en Tovstav, hvorunder en Frise af spidse Tunger i svagt Relief. Herunder er Kummesiden prydet med ni Kors og ni Lillier vekslende med hinanden og ligeledes i ganske svagt Relief. Nederst en Rundstav. Foden, som under den

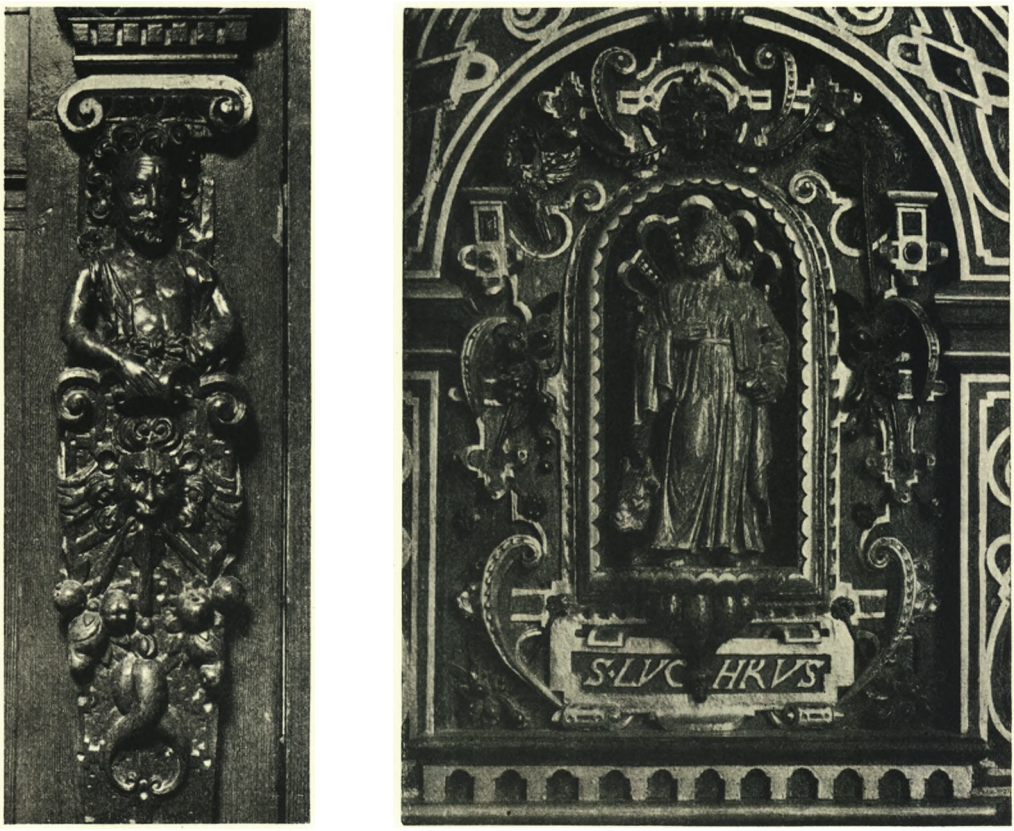

Fig. 8 -9. Store-Magleby. Detailler fra Prædikestolsdør og Prædikestol (S. 314).

trinde Hals har en grov Tovstav, er pyramidestubformet. Fonten svarer ret nøje til Gladakses[13]. Højde: 90 cm.

Daabsfad af nederlandsk Arbejde fra o. 1650; i Bunden de to Spejdere med Vindrueklasen, i Randen opdrevne Spidsovaler, omslynget af cirkelstemplede Kæder. Muligvis er det det Fad, der omtales som købt 1822 (Rgsk.).

Daabskande af Tin, fra o. 1850.

Granitfonten var en Tid stillet til Side og erstattet af en ***Egetræsfont*** i Ny-Gotik fra 1860 med Navne i reliefskaaret Fraktur: I. Wybrandtsen, M. E. Bacher, A. G. Bacher og Aarstallet 1860. Nu opstillet under Prædikestolen (sml. Fig. 7).

Krucifiks (Fig. 6), sengotisk, fra o. 1525. Den dygtigt skaarne Figur, der kun er 57 cm høj, har en svær, greneflettet Tornekrone; Øjnene er lukkede, Haar og Skæg krøllet, strakte Arme. Ribbenene er kun antydet under Brystkassen, Lændeklædet har stor Flagrellig, Benene er strakte, Fødderne overlagte. Korstræet, der har Glorieskive og vanlig sengotisk Profil, er langs Randen dekoreret med indsatte »Rankestumper«; Armene ender i glatte

Firpas med Smaablomster i Hjørnerne. Egetræet er renset, Kanter og Ornamenter forgyldte. Ophængt ved Prædikestolen (sml. Fig. 3).

Prædikestol (Fig. 7) i Sen-Renaissance, skaaret 1614, sikkert et københavnsk Arbejde og fra samme Værksted som Gentofte. De fem Storfelter har Arkader med ejendommeligt, svungent, rigt varieret Kassetteværk baade i Buevinkler og paa Pilastrene, som har Profilkapitæler. I de fire Felter er der rige Kartoucher omfattende Muslingeskalnicher med fremspringende Konsoller, som bærer moderne Evangelister; under Konsollerne de reliefskaarne Navne (Fig. 9). Midtfaget fyldes helt af Rigsvaabenet (Grandjean: Det danske Rigsvaaben PI. VIII, 2). Paa Hjørnerne staar fire Dydehermer (Nr. 1 og 6 mangler) forestillende 2) Haab, 3) Kærlighed, 4) Retfærd og 5) Klogskab. Paa Frisefremspringene sidder Krumknægte med Diademhoveder, mens det udladende Postament med Maureske-Fladsnit har Hjørnebøjler med Løvehoveder eller Vrængemasker, hvis Bryn og Kinder løber ud i Bladflige. Herunder en smal Fodfrise. Hængestykkerne er kassetterede. Underbaldakinen, der bestaar af 6 Volutbøjler, væsentlig fornyet. Opgangen har et glat, vistnok nyt Panel, men i Opgangsdøren, hvis Træværk ogsaa for en stor Del er fornyet, er bevaret to oprindelige, mandlige Hermer (Fig. 8) samt over Dørfløjen et kartoucheformet Topstykke med Løvehoved omgivet af en Ring med Reliefversaler: »Pastore He Masio et prætore PIP Anno 1614« (»da Heinrich Martfeld var Præst og PIP Kirkeværge Aar 1614«). Det glatte Rygskjold flankeres af riflede, toskanske Pilastre (moderne Hængestykker). Himmelen er sekssidet med Topkartoucher formet som gennembrudte Portaler, hvori staar smaa, reliefskaarne Figurer af Sanserne, afbildet som Kvinder: 1) Synet med Fugl og afbrudt Spejl, 2) Hørelsen med Luth, 3) Smagen med Frugter, 4) Lugten med Blomster og 5) Følelsen med en Krebs. Ialfald de fire Hængestykker er moderne Efterskæringer. Egetræet staar renset, med ret rig Forgyldning og enkelte Dækfarver i Bundene; Rigsvaabenet er heraldisk malet, de moderne Indskrifter staar med gylden Fraktur paa blaa Bund.

Stolestaderne er ny-gotiske, vistnok samtidige med Vesttribunen og Orgelet, der har malet Aarstal 1855. To Sen-Renaissancegavle (sml. Fig. 5) er dog bevaret i det lille »Museumsrum« Syd for Indgangen, af Fyr, med udsavede Topprofiler, hvorunder paalagte Lister danner en Galvtrekant. Under denne er der Relief versaler: »Schultheis sein Stul Anno 1611«.

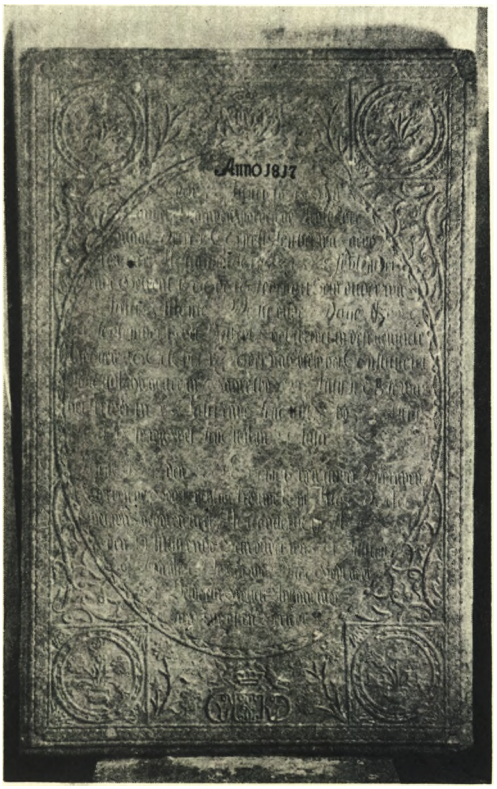
Degnestolen i Forlængelse af Prædikestolsopgangen er ny i Renaissancestil, og svarende hertil er der Nord for Alteret opstillet et moderne Panel i samme Stil med Figurer af Kristus og Johannes Døberen, alt vistnok fra o. 1860.

Pengetavler, alle med udsavede Opstandere og rødmalede. 1) 1659. Gul Fraktur, paa Kanten: »Diser Taffel hat Ian Chrlsø(!) dis armen forehrt ihr ge. .er ir gelder in tho samlen«. Paa Opstanderens Forside langs Kanten malede

E. M. 1944

Fig. 10. Store-Magleby. Gravsten over Johannes de Barken, død 1409 (S. 316).

E. M. 1944

Fig. 11. Store-Magleby. Gravsten 1817 over Deirck Cornelissen, Scout (S. 317).

Barokkrøller og inden for disse: »Ihs Jan Chrelissøn — Mariche Jans 1659«, desuden religiøse Indskrifter og et Bomærke.

2) 1729. Forgyldt Dekoration og Fraktur: KTS PKW samt Aarstallet og Luc. 6, 38 paa Plattysk.

3) 1775. Rokokoagtige Ornamenter og Kursiv: D P S og plattysk Indskrift om at give.

4) 1809. Meget enkel. Aarstal og »Skole-Kassens Tavle«.

Lysekroner. 1) 1617. Otte Lysearme med kronede Hoveder og Slangehoveder, fire mindre af samme Form samt fire Prydvolutter, der ender i skæggede Hoveder. Skaftet er rigt leddelt og ender foroven med Dobbeltørn, forneden i en lille Hængekugle med Vindrueklase. Paa Kuglen graveret to Grubbevaaben, Aarstallet samt: Sigwort Grubbe, Hilleborig Grubbe. Lysekronen er blevet købt til Kirken 1730, hvad der fremgaar af graveret Kursivskrift mellem Vaabnene: »Aan de nieuwe Kerk van het Hollanderdorp verert van A B 1730«.

2) O. 1800. Messingstøbt med Rester af Glasprismer. Metallet har Empireornamenter, Bladkranse og lignende. I Rummet Nord for Indgangen.

Maleri paa Lærred, Kristus paa Korset. Den strakte Figur, der hænger dybt i Armene, tegner sig lyst paa sortgraa Himmel. Efterklang af flamsk Kunst fra 1600'rne, formodentlig malet i 1700'rne. Paa Nordvæggen.

Kirkeskib 1797, fregatrigget, tremastet med to Kanondæk. I Agterspejlet skaaret: »Anno 1797. Redernes Øenske. Hor Hof HH S P f K Dragø«.

En Mængde ***Kystmilitslanser*** ligger paa Loftet.

Taarnur, ældre, uden Aarstal.

Klokker. 1) 1748. Om Halsen et tomt Skriftbaand, omgivet af Akantusbladrækker; paa Klokkelegemet en for største Delen bortmej slet Indskrift, hvoraf dog nederste Del er bevaret: ». . . og forfaerdiget af Hienrich Tessien A° 1748«. Paa Hankene Masker. Tvm. 98 cm.

2) 1792. Om Halsen Skriftbaand med plumpe Akantusbladrækker: »Gud alleene Æren. Støbt af D. C. Herbst Hofklokkestøber Kiøbenhavn Aared 1792«. Paa Legemet: »Gerdt Cornelsen Bakker Schaudt«. Tvm. 79 cm.

GRAVMINDER

Epitaf. O. 1788. Magister Peder Olrog, beskikket til dansk Sognepræst for Storemaglebye og Dragøe Menigheder 5. Maj 1769, gift 16. Aug. 1780 med Barbara Müller (to Børn), død 6. April 1788 i sin Alders 47. Aar. »Liget findes nedsat imellem Alter-Foden og Skoleungdommens Bænke«. Tavle af mørkegraat Marmor med fordybede Versaler, kronet af halvrundt Felt med Reliefvase. Paa Korets Sydøstvæg.

Gravsten. 1) (Fig. 10) 1409. »Anno D(omi)ni mccccix d(omi)nica . . . obiit Iohannes de Barken. O(rate) pro eo« (»i Herrens Aar 1409 Søndagen . . . døde Johannes de Barken. Beder for ham«). Gotlandsk Kalksten, 195x94 cm, med Randskrift af ret grove Reliefminuskler og i Hjørnerne smaa Korsblomster. Stenens øverste to Trediedele optages af et skraatstillet Bomærkeskjold — Skjoldet fordybet, Bomærket i Relief — med indristet Hjelm og Hjelmløv. Det er formodentlig den Sten, der i Præsteindberetningen 1809 omtales som liggende i søndre Gang op til Alteret, »en Ligsten med biskoppelige Insignier og Rune- eller Munkeskrift omkring Kanterne«. Nu i Rummet Syd for Indgangen.

2) O. 1800—25. Brudstykke af graalig Kalksten med Rester af fordybet Fraktur og i Hjørnerne Slyngbaandcirkler med Blomstervaser; midt paa Stenen en tilsvarende Cirkel med Spejlmonogram. Paa Kirkegaarden, foran Vestdøren.

3) O. 1800—25. To Brudstykker af rødlig Kalksten med Rester af fordybet Fraktur og Hjørnecirkler svarende til Nr. 2. Paa Kirkegaarden, foran Vestdøren.

E. M. 1944

Fig. 12. Store-Magleby. Monument for faldne 1808 (S. 318).

4) O. 1809. Den »søebefahrne Mand« Jens Hansen Svane, født i Dragøe Bye 19. Okt. 1745, død sammesteds 2. Nov. 1809, 64 Aar gl. Rød Kalksten, 139 x 79 cm, med fordybet Fraktur og Kursiv. Inden for de afrundede Hjørner ses Cirkler svarende til Nr. 2 og midt paa Stenen en lignende Cirkel med kronet Spejlmonogram: I H. Under denne atter en nyere Gravskrift over Agth Svane, død 1899?. Paa Kirkegaarden, Øst for Kirken.

5) (Fig. 11) 1817. Deirck Cornelissen, født i Hollanderdorp 8. Sept. 1743, gift 16. Febr. 1766, »bestedt thot Skriver in dese Geminte«, 18. Sept. 1780, udnævnt til »Schoudt« 16. Okt. 1796, begravet her 8. Juni 1817, og Hustru Em Klas Docter, født i Hollanderdorp 11. Maj 1747, begravet her 26. Nov. 1818, 71 Aar, 6 Mdr., 1 Uge og 1 Dag gl. Gotlandsk Kalksten, 177 x 117 cm; hollandsk Indskrift med fordybet Fraktur, iblandet Kursiv. Stenen kantes af en Slyngbaandramme og har i Hjørnerne firkantede Felter, hvori Cirkler med Blomstervaser; det store, ovale Skriftfelt omgives af sirlige, stiliserede Rankeornamenter; foroven og forneden de afdødes kronede Monogrammer. Aarstallet er i ny Tid blevet opmålet med sort Farve. I Rummet Syd for Indgangen.

6) O. 1823. Giestgiver Jacob Leth, født 22. Sept. 1765, død i Dragør 2. Juli

1823. Rødlig Kalksten, 151 x 84 cm, med fordybede Versaler. Paa Kirkegaarden, Øst for Kirken.

7) 0. 1833. Knud Leth, Giæstgiver i Dragøer, født 21. Sept. 17?2, død 23. Marts 1833. Graa, randprofileret Kalksten, 183 x 95 cm, med fordybede Versaler og indsatte Hjørnerosetter af hvidt Marmor. Paa Kirkegaarden, Øst for Kirken.

8) 0. 1838. Geert Crillesen Bacher, Sognefoged i Storemagleby, født 16. (?) Maj 17.., død 21. Maj 1838, og Hustru Eline Mathi . . . 1800. Mellem Gravskrifterne et religiøst Vers. Graa, randprofileret Sandsten, 181x95 cm, med fordybet Fraktur og i Hjørnerne indsatte Marmorrosetter. Paa Kirkegaarden, Øst for Kirken.

9) O. 1842. Wybrandt Carlsen, Gaardmand, født ... 17.., død .. Juni 1842, og Hustru Trein lans Datter, født . . . 1755, død.. Febr. 1828. Under Indskriften Gravvers og Bogstaverne IVS CVS. Rød Kalksten, 136 x 77 cm, med fordybet, begfyldt Kursiv og Fraktur. I Hjørnerne spinkle Ranker. Paa Kirkegaarden, Nord for Kirken.

10) O. 1850. Crilles Wybrandsen, født .. Okt., død 1. April 18... Rød Kalksten, 131 x 75 cm, med fordybet, helt udslidt Fraktur. Langs Stenens Kanter løber en ganske spinkel Ranke. Paa Kirkegaarden, Øst for Kirken.

11) O. 1850. Jens Jensen Præst. Rød Kalksten, 143x87 cm, med helt udslidt Fraktur og Kursiv. Udsmykningen svarer til Nr. 10. Paa Kirkegaarden, Øst for Kirken.

Forsvunden Gravsten. O. 1795. »Den dydige Rose« Trein Andersdatter, født i Dragø 16. Dec. 1725, død 10. April 1795 i en Alder af 69 Aar, 3 Mdr., 3 Uger og 4 Dage. Derefter Gravvers. Ornamentikken har svaret til Nr. 5.

Kirkegaardsmonument (Fig. 12). O. 1808. Stele af Sandsten i Empire, et brudt Søjleskaft over Plint med indsat Marmortavle, hvilende paa et højt Fodstykke med en rundbuet Niche hvori Marmorarmatur. Marmortavlen bærer Indskrift med fordybet, sortmalet Kursiv: »I blodig Kamp for den retfærdigste Sag faldt 25 af Danmarks Sønner paa Roflotillen under Falsterbo den 20de October 1808. Atter vidnede det, at kun Svig og Rov, ikke ærlig Dyst kunde vriste Flaaden af Tvillingrigets seiervante Hænder«. Syd for Kirken.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1771—1850 (LA), Synsprotokol 1799—1839, 1840—79 (LA), Kaldsbøger 1789—1811, 1809—33 (LA). — Præsteindberetning 1809 (NM). — Museumsindberetninger af M. Mackeprang 1908 (Gravsten), C. A. Jensen 1914, E. Moltke, Elna Møller og Kirsten Weber-Andersen 1944.

M. Halling: Beskrivelse over Amagerland og dets tvende Sognekirker, MS. o. 1750 (LA). — Pastor Timms Optegnelser om Restaureringen 1855 (NM).

Laurids Thurah: Omstændelig og tilforladelig Beskrivelse over . . . Amager. 1758. S. 43—46. — Chr. Nicolaisen: Amagers Historie I—II. 1907—09, især II, 41 ff.

[1] H. Rørdam: Kjøbenhavns Kirker og Klostre S. 30. [2] Scriptores rerum Danicarum VII, 112. [3] Wiberg: Præstehistorie II. 1870. S. 360. Paa en Sten fra 1915 uden for Kirkens Østmur læses: F. C. Schmitto, født i Broager. Han var den sidste Præst, som talte Guds Ord paa det hollandske Sprog. 1786—1833. St. Magleby Kirkeejere rejste dette Minde 1915 [hollandsk skal utvivlsomt forstaas som plattysk]. [4] Trap II, 266. [5] Overdragelsesbrev 1488, sml. Nicolaisen I, 83. [6] Ældste danske Archivregistraturer IV, 76. [7] Kjøbenhavns Diplomatarium II, 236, 242, sml. Rørdam: Kirker og Klostre S. 285. [8] Sml. M. D. Ozinga: De protestantsche Kerkenbouw in Nederland. 1929. [9] Paa Københavns Trinitatis Kirke, opført af Christian 4., paabegyndt 1637, ses den samme vinkelbøjede Afskæring paa Korets Støttepiller. [10] Verset, der er forfattet af Sognepræsten Mathias Hvid, gengives af Thurah (S. 45):

»Nu kneiser jeg igien til Kirkens Ziir og Ære
Enhver her under mig, Guds Villie kan lære
Jeg er hver Søemands Tegn, som seyler mig forbi,
At de næst Gud ved mig, fra Fare bliver fri.
Jeg otte Alen meer, i Veyret er opdreven,
Før var jeg uden Guld, forgyldt er jeg nu bleven.
Det har Cornelis Schout ladt giort i Byens Navn
Til Kirkens Prydelse og Menighedens Gavn . . .«.

[11] Trap II, 264. [12] En Skitse af Tavlen findes i Pastor Timms Optegnelser. [13] Mackeprang: Døbefonte S. 99.

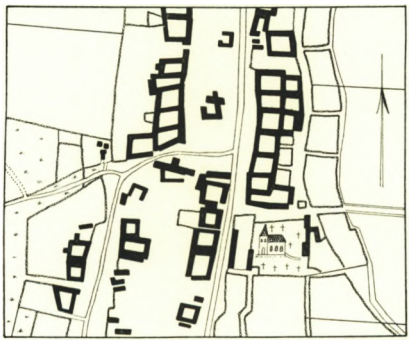

Fig. 13. Store-Magleby 1806.